

blicar un manifiesto acusando á los republicanos de la Unión, ó cuando menos á algunas personalidades de la misma, de tener complacencias para con ciertos candidatos monárquicos, en condiciones para ser alcaldes de Real Orden.

En cnanto al movimiento periodístico en Reus, sor-lo debe hacerse constar la desaparición de *Lo Soma-tent*, después de veinticuatro años de existencia y la publicación de la *República*, semanario radical y re-volucionario, redactado por jóvenes de mucho em-puje.

J. Güell y Mercader.

31 Diciembre de 1903.

1903

Bon any ha sigut el que fineix per la literatura ca-talana.

Bona ha sigut l'espenta qu'han donat els literats catalans a la renaixensa de la Patria.

No donaré coneixement complet de tot lo que s'ha publicat, perque molt ha sigut lo que no ha arribat fins a ma vista.

Incomplet serà lo que vos dongui a conèixer per que m falten condicions pera fer-vos-ho coneix tal com hauria de fer-ho.

En aqueix any ha començat a publicar la impor-tant casa editorial barcelonina «L'Avenç» la seva «Biblioteca Popular» que tant d'exit ha obtingut i que ja porta publicats setze volums en els quins hi ha aplegats treballs dels mellors autors nacionals i estrangers. També, últimament, han aparegut els primers volums de la biblioteca econòmica «Nova Catalunya» que, segons diu l'editor, se proposa fer un llegidor de cada català; avant, doncs, en el camí de vulgarisació, que tan bellament han emprés «L'Avenç» i l'editor de «Nova Catalunya».

Tampoc els autors s'han quedat enrera en donar a l'estampa llurs obres de quines, junt am les publi-cades per les biblioteques abans mentades i de les qu'han publicat els periodics «La Renaixensa», «Jo-ventut» i «Catalunya», recordém les següents en el camp de la poesia:

«Notes i clams», per B. Sàgrera; «Voladurias», per Francesc Armengol i Durán; «Tradicions i fan-tasies», per Mossén Miquel Costa i Llobera; «De la Vida», per Ramón Suriñach Senties; «Voliaïnes», per Emili Guanyabéns; «Tres balades», per Alfons Maseras; «Corpus Christi», per Mossén Jascinto Verdaguer; «La Walkyria», Wagner (trad. d'en Xa-vier Viura i d'Antoni Ribera); «Gotins i pámpols», per Jaume Terri; «A cop calent», per Joaquim Ca-bot i Rovira; «Cosas del avi», per l'Avi Riera; «Do-lors», per Frederic Balart (trad. de Lluís Marián Vidal; «Odas paganas», per Josep Aladern; «Cançó

de la pussa», Goethe (trad. de Viura i Ribera); «Pi-rinenques», per Mossén Anton Navarro; «Llibe d'Amor», per Manel de Montoliu; «Flors d'Atmet-lier», per J. M.ª Tous i Maroto; «Esplets d'ànima jove», per Anton Isern Arnau. (1)

Com pot veure-s per la llista escrita no ha sigut escàs el nombre d'obres poètiques publicades aqueix any, essent de notar quels que porten l'avançada son els poetes joves; d'entre ls citats la major part son debutants.

I ja que parlém dels que comencen, just es que ficsém l'atenció a un poeta del Camp, col·laborador d'aqueixa REVISTA: l'Anton Isern.

La societat «Aplech Catalanista» de Barcelona va convidar a l'Isern pera que dongués en els seus sa-lons una sessió i ls hi llegís les seves poesies. Aixís va fer-se.... I al acabar sortí de cop l'idea de que aquelles poesies no tenien de quedar sepultades en les planes d'algun periodic o revista i en consecuen-cia l'idea de donar-les a la estampa en forma de llibre.

Veus aquí com va esser que s publicuessin els «Es-plets d'ànima jove».

Poca cosa podré dir del llibre, que va precedit d'un prolec d'en Josep Aladern, puig me manca l'es-pai i no es aqueix treball el més apropiat pera fer-ho.

Les poesies del Isern se distingeixen totes per la seva naturalitat i per l'enamorament que revelen en l'autor de les coses de la Naturalesa; son brusques, casí totes, com tallades a grans plomades, escaien-tes... però cert també que hi han defectes, si bé pot-ser son deguts a poc estudi. La gran ventatja del Isern, al meu entendre, es l'estar continuament en contacte am la Naturalesa per ell tan estimada, puig el dia que deixés de ser home del camp pera conver-tir-se en home de ciutat, l'Isern hi perdria.

I prou, que veig que les quatre paraules se van allargant.

Dels altres llibres de poesies mereixen esser ci-tats en particular les «Tradicions i fantasies» de Mossén Costa i Llobera, les «Voliaïnes», d'en Gua-nyabéns i l'«Corpus Christi» d'en Verdaguer. I are passém a anomenar els llibres publicats en prosa:

«Ensaigs», per Enric Paz y Marcalló; «Marines i Boscatges», per Joaquim Ruyra; «Natura», per John Ruskin (trad. de Cebriá de Montoliu); «Lo català çes idioma o dialecte?», per Josep Aladern; «D'aquí i d'allà», per Santiago Rusiñol; «Contes» (1.ª i 2.ª serie), per Lleó Tolstoï (trad. de J. Casas Carbó); «Croquis Pirinencs», (1.ª i 2.ª serie) per Jaume Mas-só i Torrents; «Breu compendi d'Historia de Cata-

(1) D'aigunes de les obres mentades en el transcurs d'aqueix article ja se n'ha ocupat la REVISTA. Vegís els núms. 56, 57, 58, 62 i 65. -- N. de la R.

lunya», per Rafel Monjo i Segura; «Historietas galizianes», per Sacher Masoch (trad. de J. Casas Carbó); «La mellor ofrena», per Miquel Pi i Marquet; «Varia», per J. Pin i Soler; «Nerto», per Frederic Mistral (trad. de Jascinto Verdaguer); «Postas de Sol», per Manel Rocamora; «Llibre del dolor», per Jascinto Capella; «La gent del llamp», per Josep Aladern; «Viatges», per Mossén Jascinto Verdaguer; «Lo treball», per John Ruskin; «Hereu i cabalé», per Ferrán de Querol i Bofarull; «Fonética semitich-catalana», per Mossén Marián Grandià; «Per la Vida», per J. Pous i Pagés; «La Vida Nova», (am tots els sonets i cançons) per Dante Alighieri (trad. de Manel de Montoliu); «Urania», per Camil Flammarion (trad. de Rafel Patxot i Jubert); «La Riallera», per Ramón Pomés; «Manyoch de fruyta mallorquina», per Joan Rosselló; «Institucions de cultura social», per Cebrià de Montoliu; «Silabari català», per Pompeu Fabra; «Tractat d'ortografia catalana», per Pompeu Fabra; «L'hostal de la Bolla», per Miquel S. Oliver; «Croquis Cubans», per Ramón Suriñach Senties; «Del Montseny», per A. Busquets i Punset; «Creuhant la plana morta», per Frederic Pujulà i Vallés; «Amors i amoretas»; per J. Pirretas; «Prosa», per Claudi Planas i Font; «Lli-Enric de Fuentes»; «El tancament de caixas», per bre de Memories», per Esteve Suñol; «Primers rudiments de gramática catalana», per Jaume Nonell; «Monolecs humoristics», per Pompeyus Gener; «L'Idili dels Nyanyos», per Joseph Carner; «Questions de literatura i llengua catalana», per Mossén Antoni M.ª Alcover; «Vendetta», per Carit Etlar (trad. de Cassimir Brugués); «Un rapte misteriós», per A. Green (trad. de Cassimir Brugués); «El Sarau de Llotja» i «El bon caçador» (monolecs) abdós d'en Santiago Rusiñol; «Ciudadans de bon humor» i «Los pares de la Ciutat», per Elías Kraemmer (trad. de Cassimir Brugués); «La Dama dels ulls de mar», (1.ª i 2.ª part) per Maurici Jókai (trad. de Cassimir Brugués).

Molts son en cantitat els llibres de prosa pero també son molts considerats en cantitat; d'entre ells mereixen esser citats d'una manera especial «Marines i Boscatges» del notable escriptor J. Ruyra, «Questions de literatura i llengua catalana» del sabi filòlec mallorquí mossén Antoni M.ª Alcover, i «Llibre de Memories» del distingit enginyer i refinat crític en Esteve Suñol.

El primer es una col·lecció d'articles i noveletes en les que hi campeja una frescor que enamora, figurant-hi entre elles l'hermosa *Jacobé* que sigué premiada en els Jocs Florals de Barcelona corresponents al any 1902.

El llibre de mossén Alcover es una xardorosa defensa de la literatura catalana dels atacs i insults que,

am tanta inquina com mala sort va inferir-li el sabi (?) acadèmic de l'Espanyola en Menéndez i Pidal. En ella hi ha una munió d'arguments, datos i notes que deixen complertament desfets i triturats als que empleà l'acadèmic castellà am la santa intenció de rebaixar a Catalunya, rebaixant-li la seva llengua.

I, per fi, el «Llibre de Memories» d'en Suñol, es un conjunt d'articles que n'hi ha pera tots els gustos: científics, artístics, literaris, satírics... es a dir, de tota mena. I a fe que no s pot pas dir en quin ha demostrat en Suñol més ingeni en la concepció aixís com més trassa i *savoir faire* en el desenvollop; tots, cada un pel seu istil, son dignes d'esser tinguts amb estima i figurar al lloc que figuren les obres dels més distingits escriptors de Catalunya.

I aném a veure lo que s'ha estrenat en els teatres.

D'autors nacionals son les obres següents:

«El mestre nou», per J. Pous i Pagés; «El Prestidigitador», per Santiago Rusiñol; «L'aixalabrat», per Jordá i Costa; «Els Vells», per Ignasi Iglesias; «Feministe», per Santiago Rusiñol; «L'héroee», per Santiago Rusiñol; «Els calaveras» (arreglo), per A. Ferrer i Codina; «El pati blau», per Santiago Rusiñol; «Cassius i Elena», per Eusebi Güell i Lopez; «El carro del ví», per Ramon Ramón i Vidales; «La Reina del cor», per Ignasi Iglesias; «L'Aniversari», per Salvador Vilaregut; «La barca» (drama líric), per Apeles Mestres; «Els dos Esperits», per Joan Torrendell; «Filosofias del Xampany», per Pompeyus Gener; «Soldats de la vida», per Salvador Albert; «El Mistic», per Santiago Rusiñol; i «Acté», ópera del mestre Joan Manén.

Entre les d'autors estrangers, traduhidas per diferents literats catalans, hi figuren:

«Fora de la Vida», per Josep Lleó Pagano; «Edip-Rei», de Sófocles; «El casament per força», de Molière; «El Barber de Sevilla», de Caron de Beaumarchais; «Joán Gabriel Borkman», d'Ibsen; «Eridon i Amina», de Goethe; «L'ordinari Henschel», de Hauptmann; «L'Avar», de Molière; i «Prometheu encadenat», d'Æschil.

Veusaquí tot lo estrenat durant l'any en els teatres de llengua catalana, i aquí devém tributar un aplauso a l'eminent artista i distingit dramaturg en Adrià Gual per lo molt qu'ha contribuït am son «Teatre Intím» al foment del teatre català, donant-nos a conèixer les joies literaries d'altres païssos i, amb especial, les que geien enterrades en les inteligencies dels erudits i els bibliòfils com per exemple l'«Edip-Rei» i l'«Prometheu encadenat».

Aqueix any, com tots sos anteriors, ha sigut pròdic en certamens literaris, dels quins no n ferém esment perque no acabariam mai i a més, escassa es l'importancia de casi tots ells, pero sí que tenim d'

ocupar-nos dels Jocs Florals de Barcelona, ja sigui per l'importància qu'han tingut aqueix any, ja sigui també, per respecte, per haver sigut aital institució la precursora d'aqueix gran renaixement literari.

Sigué guanyador de la Flor Natural, en Josep Pujols per sa poesia «Idili», obtinguent els accessits, el mentat Pujol el primer amb sa «Balada de las fiestas», en Joan M.ª Guasch, el segon amb «La nit ab los pastors» i en Ramón Suriñach Senties el tercer amb sa poesia «El vostre jardí y el meu hort». La Englantina sigvé adjudicada a la poesia «Lo Parch», original de mossen Jascinto Verdaguer, i ls accessits a n'en Gabriel Alomar, el primor per «La Costa brava», i l segon a n'en Jules Delpont per sa poesia «En Jaume II de Mallorca». La Viola l'obtingué en Josep Carner amb «La sacra espectació dels patriarcas», i ls accessits en J. Ruyra el primer amb ses «Sugeridas», el segon en Josep Carner amb sa poesia «A la Mare de Deu del Pi» i el tercer en Manel Folch i Torres amb sa «Missa d'eixida». Tots els treballs mentats corresponen als premis ordinaris, i n meresqueren d'extraordinaris els següents:

«Marines», d'en Víctor Catalá; «Antonia», d'en J. M.ª Folch i Torres; «Enfilall», de mossén Angel Garriga; «Lo nostre pa», de na Dolors Moncerdá de Macià i «Brot de Passionera», d'en Manel Rocamora. Sens dupte lo mellor de lo premiat aqueix any es «Lo Parc» de Verdaguer entre les poesies, i «Marines» de Víctor Catalá entre la prosa. Lo que és

el treball d'aqueix últim es de lo millor que s'ha escrit en llengua catalana; en ell s'hi endevina que son autor cova en son pit la guspira del geni. En les dues «Marines» premiades tot ens encanta prou: la força dramàtica extraordinària de l'acció, la realitat insuperable d'aquelles descripcions colossals, la riquesa i la puresa del llenguatge... tot en una paraula. L'autor de «Damas rurals» ha conquerit un nou llorer i hà fet que ls Jocs de 1903 siguin, per tots els aimants de les lletres, de ferma recordança.

I passém a enumerar els periòdics qu'han vist la llum primera en l'any que acaba de finir: «Catalunya», «Minerva», «Catalunya-París», «La Devantera», «La Tralla», «L'Il·lustració Catalana» i «La Tralla del Carreter».

Y acabém, que prou temps fá que vos distrec la atenció a tots els que haveu tingut la benevolença i la paciència de seguir-me fins aquí, pero avans deixau-me que vos molesti un rato més, que será curt, solsament pera dedicar un recort als que han baixat a la tomba deixant en el camp de les lletres o de la escena buits difícils d'omplir, i que en vida's digueren Manso, Carlota de Mena, Marián Vayreda, Terenci Thos i Codina, Antoni Gallisà i Manel Xuclà i Mauricio.

Descansin en pau els patricis a qui tant deu Catalunya per lo molt que la enaltiren i treballaren pera fer-la digna i gran.

Xavier Gambus.

RECUERDOS DEL CONCURSO NACIONAL DE FOTOGRAFÍAS.—1903